

Vasile Grunea A Nővérével

1935-ben készült a fénykép. Ősszel készülhetett: a kabátról látom, hogy ősz lehetett, de még nincs rajtunk sál, tehát még nem lehetett tél. Én vagyok a kisebbik, az Öcsi. Akkoriban nagy divat volt ez a buggyos térdnadrág, golfnadrágnak nevezték, térdén alul összehúzták, minden jól nevelt polgárgyereknek ilyen volt. Az érdekesség a képen a sapkánk, a zsidó elemi iskolának a sapkája,

ami sötétkék színű volt, és fehér csíkok voltak rajta. Ha az ember jobban megnézi, a nővérem sapkáján három vékony csík van és egy csík, ami szélesebb. A széles csík azt jelentette, hogy IV. osztályos. Az én sapkámra csak három vékony csík van. A zsidó iskolában nem volt egyenruha, mindenki úgy öltözködött, ahogy akart, csak egyforma sapkánk volt. Egy fényképészstúdióban készült a kép, Foto Julietta volt a neve, ez egy zsidó fotós hölgy volt, ha jól emlékszem, Julietta Springernek hívták. 1925-ben született a nővérem, és 1926-ban születtem én. Visszagondolva, ő mindig jóval érettebben tudott gondolkozni, mint én, habár kis különbség volt közöttünk. Az elemi iskolában és a középiskolában is sokat segített a tanulásban. Mikor ő elsőbe járt, én óvodába jártam, utána lettem én elsős, ő másodikos. De mikor elsőbe mentem, én már jól tudtam írni és olvasni, hisz tőle megtanultam, másrészt az anyám is segített. Ennek volt előnye is és hátránya is. A hátránya az volt, hogy borzalmasan fegyelmezetlen voltam, mert unatkoztam. Miközben a tanítónő a többiekkel kezdte az ábécét, és hogy húzzatok egy vonalat, akkor én unatkoztam persze. Próbáltam beszélgetni a szomszédokkal, és akkor tudom, hogy egy időben az egyik tanítónő külön padba tett, hogy ne legyen kivel beszélgessek. Én heiderbe nem jártam. Volt Brassóban egy négyosztályos zsidó elemi iskola, ahol románul folyt a tanítás, viszont volt héber nyelvvóra, amit egy időben az iskola igazgatója, Káin tartott. A vallásórát főleg Deutsch rabbi tartotta, ami keretén belül általában judaisztikai előadásokat is tartott nekünk zsidó történelemről, zsidó önéletről, művészetről, zsidó írókról. Sőt szombaton rendezett az iskola tanulóinak ifjúsági istentiszteletet. A zsidó elemi iskola -- aminek, azt hiszem, a hivatalos neve Scoala Primară Izraelită Brasov [Brassói Izraelita Elemi Iskola] volt, és I--IV osztály volt csak -- ugyanabban az utcában volt, mint a szász elemi iskola, csak egy sikátor választott el bennünket, nekünk kék sapkánk volt, a szászoknak piros. 1933-tól 1937-ig jártam ebbe az elemi iskolába. Rengetegszer előfordult, hogy mikor mi jöttünk ki, vagy ők jöttek ki az iskolából s összehátráltunk, belénk kötöttek, s akkor verekedések voltak. Mi vehemensebbek lehettünk, mert előfordult, hogy megvertük őket, és akkor jött a szász iskolának az igazgatója a mi igazgatónkhoz. Ezt onnan tudtuk meg, mert akkor odahívott az igazgató, hogy többet ne verekedjünk. Tehát volt egy ilyen ellentét közöttünk.